

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

GYŐZŐ, AZ ÚTTÖRŐ. Az M-3 számítógép.

A Magyar Tudományos Akadémia Kibernetikai Kutatócsoportjához **Tarján Rezső** vette fel 1957-ben, majd **Varga Sándor** igazgató irányításával kezdődött el a szovjet terveken alapuló, első magyar elektronikus számítógép, az M-3 építése, amely az Esti Hírlap beszámolója szerint 1959. január 21-én készült el.

Agép kifejlesztésében vezető szerepet töltött be élet-hosszig tartó barátja, **Dömölki Bálint** mellett, aki a gép üzemeltetési vezetője is lett. A KKC-ben olyan munkatársakkal dolgozott együtt, mások mellett **Németh Pállal, Szelezsán Jánossal, Szentiványi Tiborral, Vasvári Györggyel**, akik – hozzá hasonlóan – később is a magyar informatika iránymutató személyiségei lettek. Kollégájuk volt **Münnich Antal** is, aki azt a magyar szót kitalálta, hogy „**számítógép**”.

Győző megnövelte a mágnesdob memória kapacitását és 1960-ban új elven működő mágnesdob-vezérlőt tervezett, mely négy dob vezérlésére volt alkalmas. A mágnesdobok témájában Kardos Kálmán volt közvetlen munkatársa. Egy mágnesdob modellje a Budapesti Ipari Vásáron is látható volt. A magyar számítógépipar első exportjaként a Kovács Győző-féle mágnesdobot használták az egyik első román számítógéphez, a MECIPT-1-hez is.

Győző egyik kedvenc pillanata az volt a legelső magyar számítógép mellett, amikor a gép muzsikálni kezdett: felcsendült rajta a Für Elise...

A mágnesdob szerelése közben az MTA Kibernetikai Kutatócsoportjánál.

Íróasztalánál az MTA Kibernetikai Kutatócsoportjában, 1950-es évek vége.

Nem autópálya, számítógép! Kiss Ilona borítógrafikája az M-3 30. születésnapjára, 1989.

Győző munka közben.

Az M-3 teljes konfigurációja. A gépet 1968-ban, Szegeden szétszerelték, néhány része maradt csak fenn.

Az M-3 egyik fennmaradt mágnesdobjával a Mérőföldkövek a számítástechnikában című vándorkiállításán, 2005 körül.

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

A SZÁMÍTÁSTECHNIKA SŰRŰJÉBEN. Az SZKI.

Egyik legfontosabb szakmai műhelye a **Számítás-technikai Koordinációs Intézet** volt, melynek alapító főigazgatójáról, **Náray Zsoltról**, mint szakmai példaképeinek egyikéről beszélt élete végéig.

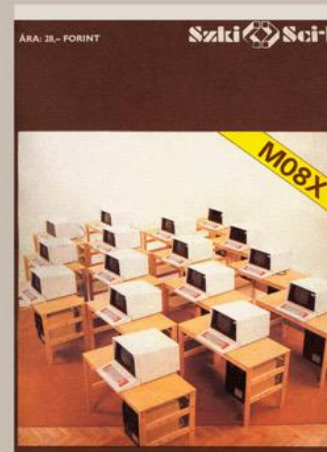
Győző már korábban is több számítóközpont kialakításában részt vett (**M-3**, **URAL-2**, **ICL** gépek mellett), így 1969-től az SZKI-ban is számítóközpont vezetői feladatokat kapott, megszervezte és vezette a számítógép laboratóriumot, később az **Alkalmazási Laboratóriumcsoport** igazgatója volt. Az SZKI-nál használt **Siemens** számítógépek kapcsán több évtizedes szoftverfejlesztési együttműködést kötöttek a nyugat-német céggel.

A nyolcvanas évek elején alapító igazgatója lett a cég Sci-L nevű leányvállalatának, mely az SZKI új PC-üzletága gyártásszervezéséért és forgalmazásáért felelt. A mikroszámítógép gyártást Győző gyerekkori barátjánál, **Horváth Istvánnál** valósították meg az esztergomi Labor MIM cégnél. A Sci-L-hez kötődött a CP/M rendszeren alapuló **M08X** és **Proper** család és a **Faix Gábor által konstruált, első magyar IBM PC-kompatibilis számítógép, a Proper-16.**

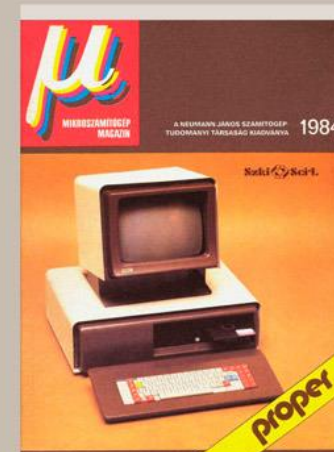
Győző 1982 szeptemberében szívinfarktust kapott a Szovjetunióban, hosszas lábadozása után új vizekre: a tudományos népszerűsítés világába evezett. A Sci-L-t és a Proper-sztorit utódja, **Reszler Ákos** folytatta sok évig.

Vezéregyenéségek. Németh Pál, Náray Zsolt és Kovács Győző az 1970-es években.

Az SZKI M08X számítógép hirdetése a Mikroszámítógép Magazinban.

Az SZKI Proper számítógép a Mikroszámítógép Magazin borítóján.

A Sci-L leányvállalat reklámfotója a Proper-16 számítógéphez, 1980-as évek első fele.

A Számítás-technikai Koordinációs Intézet kiállítási standja az 1970-es években.

Az SZKI Siemens 4004/45 számítógéppel felszerelt számítóközpontja. Fotó: Kovács Győző, A számítógépek technikája, 1974.

Kovács Győző előadása az SZKI-ról:

1933-2012

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

NJSZT – a Kovács Győző-korszak.

Az 1968-ban alapított **Neumann János Számítógéptudományi Társaság**ban Győző a kezdetektől szellemi otthonra talált. 1975-től 1985-től főtítkárként, majd sokáig alelnökként tevékenykedett.

A 70-es években vált az **NJSZT** önálló tudományos civil szervezetté. 1979-ben Győző Neumann-díjat kapott a Társaságtól.

Elsők között ismerte fel, hogy a jövő a házi és személyi számítógépeké, meghirdette a „**társadalom informatizálása**” programot. Magánházakban és művelődési intézményeknél induló mikrokлубokat támogatott, számítógépes találkozókát és kiállításokat (SzMSzT – **A számítástechnika mindenkiért, a számítástechnika mindenkié**) szervezett. Befogadta **Simonyi Endre** számítógépépítő klubját, az amerikai mintára szervezett **HCC**-t, amely a házi számítógép elterjesztésének motorja lett.

1983-ban **Könyves Tóth Pállal** megalapította az első, diákoknak is szóló számítástechnikai lapot, a **Mikroszámítógép Magazin**ot. Az 1990-ig megjelenő lapba írt vezércikkén végigkövethető a mikrogépes korszak minden öröme és kihívása. E korszakban a Magyar Televízió úttörő távoktatási műsora, a **TV-BASIC** egyik „főszereplője” is volt.

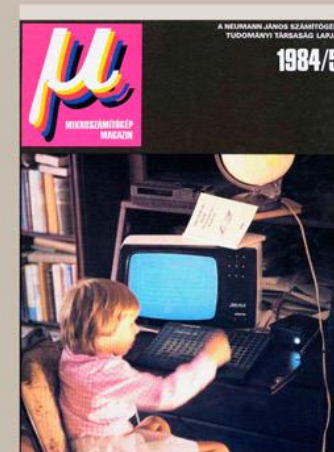
Győző már a 70-es, 80-as években megelőlegezte azt a küldetést, amit Alföldi István igazgató a 90-es évek közepén fogalmazott meg: hiszen „megőrizte a múltat, alkalmazkodott a jelenhez és befolyásolta a jövőt”.

Az NJSZT régi és új vezetői. 2000-es évek.
Felső sor: Alföldi István, Kovács Győző, Bakonyi Péter, Benczúr András, Havass Miklós. Alsó sor: Pompéry Béla, Sipka Júlia, Sima Dezső, Dömölki Bálint.

Kovács Győző vezércikke a Mikroszámítógép Magazinban, 1985/1.

Aircomp-16 magyar számítógéppel játszó kisgyerek a Mikroszámítógép Magazin borítóján.

Kovács Győző, az NJSZT főtítkára és Vámos Tibor, az NJSZT elnöke az 1970-es években.

Neumann János emléktáblájánál, 2012-ben. A fotón balról jobbra: Fenyvesy Gábor, a Neumann János Számítástechnikai Szak-középiskola igazgatója, Miltényi Gábor, az NJSZT ügyvezetőigazgató-helyettese, Alföldi István, az NJSZT ügyvezető igazgatója és Kovács Győző.

A vajdasági Oktató és Vállalkozásfejlesztő Központ (ECDL vizsgaközpont) Hétpróba informatikai felhasználati diákversenyének díjátadóján, 2007-ben. A képen középen Kovács Győző és Alföldi István ügyvezető igazgató (NJSZT), jobb szélén Rákosi Szilvia, az NJSZT főmunkatársa.

Az NJSZT hivatalos honlapja:

1933-2012

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

AZ INFORMATIKATÖRTÉNETSZ.

A Neumann-kutató és a nemzetközi pionerek barátja.

Az NJSZT végig támogatta, hogy Győző az informatikatörténet „arcává” váljon, amire tudása és habitusa alkalmassá is tette. Már a 70-es években elkezdte a számítógépes emlékek gyűjtését a Társaság égisze alatt **Muszka Dániellel**. A kezdeményezést az NJSZT és az Országos Műszaki Múzeum közösen hirdette meg, a nehezen selejtezhető, óriási értéken nyilvántartott gépek alkalmazói számára pedig könynyebbé vált egy leendő múzeum számára átadni tárgyaikat. Ebből fejlődött ki a közérdekű muzeális gyűjtemény és a világ egyik legnagyobb informatikatörténeti kiállítása, az **NJSZT ITK**, melynek 2013-as megnyitását már nem érthette meg.

Győző személyes, baráti kapcsolatot alakított ki **Neumann János** családjával és az informatika világútterőivel, **A-tól Z-ig (Atanasoff – Zuse)**. Találkozásait dokumentálta is. Rengeteget tett azért, hogy Neumann János, a Neumann-elvek és az IAS számítógép jelentőségét megismerje a közvélemény.

Vándorkiállításokat rendezett, szervezte a Neumann Centenáriumi Év eseményeit és kiadta emlékiratainak első (így csonkán maradt) kötetét, mely a magyar informatika legszellemesebb anekdotagyűjteménye is. A címe – Válogatott kalandozásaim Informatikában – kifejezi, hogy számára az Informatika egy szép utópia, egy ország volt.

Élete vége felé az NJSZT Informatikatörténeti Fórum tiszteletbeli elnökévé választotta.

Herman Goldstine-nel, Neumann János barátjával és kollégájával, 1987-ben, a Számítógép Pascaltól Neumannig magyarországi bemutatóján.

John Vincent Atanasoff társaságában. Az elektronikus számítógépek bolgár származású úttörője adta a számítógépeknek a „computer” nevet.

Heinz Zemanekkel, a kibernetika és a tranzisztoros számítógépek osztrák úttörőjével, 1990-es évek.

Konrad Zusével, az elektromechanikus számítógépek német úttörőjével, 1990-es évek.

Gróf Andrással (Andy Grove), az Intel egyik alapítójával és vezetőjével, 2000-ben.

Jánosi Marcell, a kazettás floppy atyja feleségével, a Méréföldkövek a számítástechnikában kiállítás megnyitóján, TIT Budapesti Planetárium, 2004.

Pakson, Neumann János szobránál, 1999-ben.

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

AZ ÖRÖKIFJÚ és a diákok.

Győző Szekszárdon született. Édesapja, **idősebb Kovács Győző** a város elismert tanára és iskolaigazgatója volt, akit 1949-ben a sztálinista rezsim bebörtönzött. Ez az ő továbbtanulását is megnehezítette.

Egykori alma matere, a Garay Gimnázium igazgatójával, **Zentai András**sal összefogva diákversenyt alapított. A **Garay Versenyt** először 1984-ben rendezték meg, majd 2004-től Neumann Verseny néven folytatódott – ma már Győző nélkül, de az ő szellemében – a megmérettetés az I. Béla Gimnáziumban.

Győző élethosszig zsűrielnök volt és ez fejezi ki legjobban egyéniségét: **a diákokat egyenrangú partnereként kezelte, akik egy „programterméket” kell, hogy kínáljanak számára.**

A versenyt nemzetközivé tette, a határon túlról főleg Erdélyből és Vajdaságból érkeznek tanulók, szerb anyanyelvűek is. Ebben **Verbászi András** volt szövetségese – egy remek barát, akivel a **Teleházak** mozgalmát is szervezték, András Szerbiában, Győző Magyarországon.

2003-ban Szekszárd díszpolgára lett, az őt ábrázoló festmény tekint a város képviselőire.

Bakó Péter festménye Kovács Győzőről.
Fotó: Szekszárd Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala.

Az első Garay Verseny díjátadója.
Kovács Győző mellett, a kép bal szélén: Zentai András igazgató. *Mikroszámítógép Magazin*, 1984.

Ez az e-mail cím senki előtt nem volt titok.
Győző kézírása az I. Béla Gimnázium tábláján, 2010-es évek.

Az egyik utolsó, Győző életében rendezett Neumann Verseny.
A díjátadók: Kovács Győző és Hajós Éva igazgató. A győztes: Bárczy Örs.

Mosolygós pillanatot a Neumann Verseny díjátadóján.

Kovács Győző, Hajós Éva és Péter Miklós a Neumann Versenyen. Hajós Éva és Péter Miklós is Tarján- emlékérmeket érdemelt ki a Neumann Versenyért végzett munkáikért.

Győző „rövid” beszédét hallgatja: Verbászi András és Hajós Éva.

A Neumann Verseny oldala:

1933-2012

GYŐZŐ győzött | KOVÁCS GYŐZŐ kalandozásai Informatikában

A NAGY MESÉLŐ és világutazó.

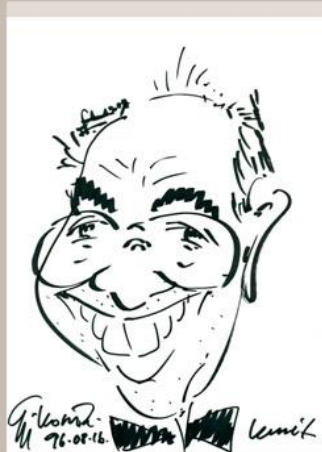
A 90-es évektől az immár „nyugdíjas”, de valójában „örökmozgó” Győző elmaradhatatlan szereplője lett az informatikai eseményeknek. A tweedzakós-cso-kornyakkendős tudós – a keze ügyében az elmaradhatatlan fényképezőgéppel és mobiltelefonnal – a legeldugottabb faluban éppoly szívesen tartott előadást, mint a legfényesebb konferencián.

Ha tízpercre kapott szót, két órát beszélt, de senki nem panaszkodott erre, mert lebilincselő történeteket osztott meg, s kölcsönösen tegeződve teremtett kontaktust a hallgatósággal.

Író és újságíró lett, cikkezett többek között **Vértes János VGA Monitor** című lapjában és az **Élet és tudomány** hasábjain is. Több tévéműsorban állandó szereplő volt (**ENTER**, **KLIK**, **@kukac**), a gyerekzenével, **Szász Marcival** is. Újságírói életművéért 2011-ben **Hevesi Endre-díjat** kapott.

Öreg Opeljével – vagy épp a transzszibériai vasúton, esetleg bérelt kocsival az ausztrál sivatagban – az utolsó percig, 2012-es végzetes betegségéig utazott, tudományos újdonságok és régiségek nyomában. Az NJSZT lapja, a **MI Újság** számára meg is írta kalandjait: **Fülektől New Yorkig... Novoszibirszen át.**

„Addig élsz, amíg emlékeznek rád.” Özvegye, gyerekei, unokái; szakmai családja: az NJSZT és számos iskola ápolja emlékét. A számítógép pedig életünk nélkülözhetetlen része lett: Győző győzött.

Koszta György karikatúrája Győzőről.

Feleségével, Müller Katával, 1959. május 23-án, a polgári esküvő után. Több mint 53 évig voltak házasok.

A legendás Opel, mint a John von Neumann Memorial Travel „fogata” az 1990-es években.

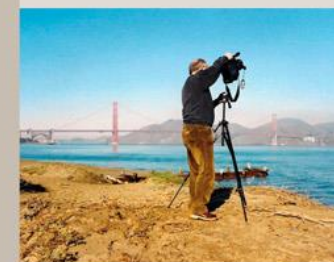
Győző a világ tetején. Európa leg-északibb pontján, a norvégiai Nordkappon. 1993. szeptember 1.

Esőben-fagyban, télen-nyáron. Győző dokumentál.

Mikulásnak öltözve a KLIK című tv-műsorban, 1997.

San Franciscóban, az 1990-es években.

INFORMATIKA
TÖRTÉNETI
KIÁLLÍTÁS

Alföldi István előadása Győző utazásairól:

1933-2012